

Početna stranica>Sudski postupci>Građanski predmeti>**Sud koje države je nadležan?**

Sud koje države je nadležan?

Njemačka

Međunarodna nadležnost njemačkih sudova određuje se u skladu s relevantnim pravnim aktima Europske unije ili na temelju autonomnog međunarodnog građanskog procesnog prava, koje uključuje i međunarodne konvencije. Upitnik obuhvaća samo pitanja nacionalne nadležnosti.

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Postoje dva različita sustava sudova za građanskopravne sporove u Njemačkoj: građanski sudovi (*Zivilgerichte*) i radni sudovi (*Arbeitsgerichte*).

Radni sudovi nadležni su za sve građanskopravne sporove između zaposlenika i poslodavaca te za sporove između socijalnih partnera. Ostale odgovornosti radnih sudova utvrđene su u člancima 2. i 2.a Zakona o radnim sudovima (*Arbeitsgerichtsgesetz*, ArbGG). U skladu s člankom 5. stavkom 1. drugom rečenicom Zakona o radnim sudovima ti su sudovi nadležni i za sporove između osoba koje se nalaze u situaciji usporedivoj s onom zaposlenika i njihovih klijenata. Za sve ostale građanskopravne sporove nadležni su građanski sudovi, koji su dio redovne nadležnosti.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Prvostupanjski su građanski sudovi lokalni sudovi (*Amtsgerichte*) i regionalni sudovi (*Landgerichte*).

1. Lokalni sudovi u načelu su nadležni u građanskopravnim sporovima ako vrijednost predmeta spora nije veća od 5000 EUR, a regionalni sud nema isključivu nadležnost (članak 23. stavak 1. Zakona o sudovima (*Gerichtsverfassungsgesetz*, GVG).

Lokalni sudovi imaju isključivu nadležnost i u sljedećim slučajevima, bez obzira na vrijednost predmeta spora (članci 23. i 23.a Zakona o sudovima).

Lokalni sudovi nadležni su rješavati sporove povezane s tražbinama koje nastaju na temelju najma stambenog prostora ili su povezani s postojanjem takvog najma (članak 23. stavak 2. točka (a) Zakona).

Osim toga, lokalni sudovi imaju isključivu nadležnost za obiteljske predmete i općenito u stvarima koje se odnose na izvanparničnu nadležnost (članak 23.a stavak 1. prva rečenica, točke 1. i 2.).

Lokalni sudovi imaju isključivu nadležnost i za druga pitanja koja nastaju na temelju članka 23. stavka 2. točki od b do d i g Zakona o sudovima.

2. Regionalni sudovi prvostupanjski su sudovi nadležni za sve građanskopravne sporove koji nisu dodijeljeni lokalnim sudovima. Riječ je uglavnom o predmetima u kojima je vrijednost predmeta spora veća od 5000 EUR.

Konkretno, regionalni sudovi imaju isključivu nadležnost na temelju članka 71. stavka 2. Zakona, bez obzira na vrijednost predmeta spora:

- za zahtjeve prema poreznim tijelima na temelju zakonodavstva o državnoj službi
- za zahtjeve koji se temelje na lažnim i obmanjujućim objavama na javnom tržištu kapitala ili na neizdavanju takvih objava, na upotrebi lažnih ili obmanjujućih objava na javnom tržištu kapitala ili na neobavješćivanju javnosti o tome da su te objave na javnom tržištu kapitala lažne ili obmanjujuće
- za sporove koji se odnose na pravo kupca na narudžbu i posljedični zahtjev izvođača u pogledu prilagodbe naknade za ugovore o izgradnji u smislu članka 650.a Građanskog zakonika (*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB)
- i za zahtjeve koji se odnose na odgovornost javnih dužnosnika.

Regionalni sudovi mogu uspostaviti trgovačke odjele (članak 93. Zakona o sudovima). Oni su nadležni, među ostalim, za građanskopravne zahtjeve protiv poduzeća i sporove u skladu sa zakonom kojim se uređuju čekovi i mjenice. U članku 95. Zakona o sudovima naveden je konačni popis nadležnosti trgovačkih odjela. Tužitelj mora u izvornom zahtjevu zatražiti da se predmet vodi pred trgovačkim odjelom (članak 96. stavak 1. Zakona o sudovima).

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

U Njemačkoj je opće pravilo nadležnosti u Zakonu o parničnom postupku (*Zivilprozessordnung*, ZPO) (članci od 12. do 18.) da se mjesna nadležnost određuje ovisno o mjestu stanovanja tuženika. Ako osoba nema stalno boravište, nadležnost se određuje na temelju mjesta boravka te osobe u Njemačkoj, a ako to mjesto nije poznato, na temelju njezina zadnjeg mjesta boravišta (članak 16. ZPO-a). U slučaju pravnog subjekta mjesna nadležnost određuje se na temelju njegova registriranog sjedišta (članak 17. ZPO-a).

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Za određene vrste zahtjeva tužitelj može odabrati posebnu nadležnost, ali ne isključivu, koja se razlikuje od nadležnosti prema mjestu gdje tuženik živi.

Primjeri su navedeni u nastavku.

* Sporovi koji proizlaze iz ugovornog odnosa i sporovi o postojanju ugovora mogu se pokrenuti i pred sudom mjesta gdje je potrebno izvršiti spornu obvezu (posebna nadležnost mjesta izvršenja, članak 29. stavak 1. Zakona o parničnom postupku). Sporazum o mjestu izvršenja važan je za potrebe postupka samo ako ugovorne stranke pripadaju kategoriji osoba koje su ovlaštene sklapati sporazume o odabiru nadležnosti u skladu s člankom 38. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku, vidjeti točku 2.2.2.3.

Pojam „ugovorni odnos“ uključuje sve ugovore na koje se primjenjuje zakon o obveznim odnosima, bez obzira na vrstu obveze. U slučaju nadležnosti radnih sudova, odredba se primjenjuje *mutatis mutandis*.

* Za tužbe povezane s građanskom odgovornošću za štetne radnje nadležan je sud mjesta gdje je izvršena radnja (članak 32. Zakona o parničnom postupku).

* U skladu s člankom 20. Zakona o cestovnom prometu (*Straßenverkehrsgesetz*, StVG), za tužbe na temelju tog zakona nadležan je i sud okruga u kojem se dogodio štetan događaj, tj. prometna nezgoda.

* Žrtva kaznenog djela može tijekom kaznenog postupka pred sudom na kojem je pokrenut postupak podnositi zahtjeve povezane s financijskim tražbinama koje su joj nastale zbog kaznenog djela (uključivanje u kazneni postupak u skladu s člancima 403. i 404. Zakona o kaznenom postupku (*Strafprozessordnung*, StPO).

* Mjesna nadležnost za brakorazvodne postupke uređena je člankom 122. Zakona o postupcima u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*, FamFG). U skladu s tim, mjesnu nadležnost ima isključivo obiteljski sud (*Familiengericht*, odjel lokalnog suda) okruga u kojem jedan od bračnih dugova i sva maloljetna djeca

para imaju zajedničko uobičajeno boravište (što znači stvarno središte njihovih života). Ako za vrijeme trajanja postupka, odnosno u trenutku dostave zahtjeva, ne postoji takvo zajedničko uobičajeno boravište jednog bračnog druga sa svom maloljetnom djecom para, isključivu nadležnost ima obiteljski sud okruga gdje jedan od bračnih drugova ima zajedničko uobičajeno boravište s nekom od maloljetne djece para, pod uvjetom da nijedno od djece para nema uobičajeno boravište s drugim bračnim drugom.

Ako se nadležnost ne može utvrditi na temelju toga, isključivu nadležnost ima obiteljski sud okruga u kojem su bračni drugovi imali zadnje zajedničko uobičajeno boravište, pod uvjetom da jedan od bračnih drugova u trenutku pokretanja postupka ondje i dalje ima uobičajeno boravište (vidjeti prethodni tekst). Ako se ni to ne primjenjuje, referentna točka postaje uobičajeno boravište suprotne stranke, osim ako ona nema takvo boravište u Njemačkoj. U tom slučaju referentna je točka uobičajeno boravište podnositelja zahtjeva.

Ako se nadležnost ne može utvrditi ni na toj osnovi, isključivu nadležnost ima Obiteljski sud pri Lokalnom sudu u Berlin-Schönebergu.

* Mjesna nadležnost za predmete koji se odnose na uzdržavanje uređena je člankom 232. Zakona o postupcima u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima. Sud pred kojim se vodio ili vodi prvostupanjski postupak u bračnim stvarima ima isključivu nadležnost za predmete koji se odnose na uzdržavanje kad je riječ o bračnim drugovima i djeci tijekom trajanja tog postupka.

Ako postupak u bračnim stvarima više nije u tijeku, sud okruga u kojem se nalazi mjesto uobičajenog boravišta djeteta ili roditelja koji je ovlašten djelovati u ime maloljetnog djeteta ima isključivu nadležnost u pogledu predmeta koji se odnose na uzdržavanje za maloljetno dijete ili dijete s istovjetnim statusom. Navedeno se ne primjenjuje u slučaju da je uobičajeno boravište djeteta ili roditelja u inozemstvu.

Kad je riječ o svim ostalim predmetima koji se odnose na uzdržavanje (uzdržavanje bračnih drugova ili djece koji nisu obuhvaćeni prethodno navedenim odredbama, ali i uzdržavanje unuka, roditelja ili samohranih majki), i dalje se primjenjuju opće odredbe, odnosno prednost ima uobičajeno boravište suprotne stranke. U nekim posebnim slučajevima postoji i mogućnost odabira nadležnosti na temelju članka 232. stavka 3. druge rečenice Zakona o postupcima u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima.

* U postupcima koji se odnose na roditeljsku odgovornost ili pravo na kontakt, isto se primjenjuje u skladu s člankom 152. Zakona, odnosno ako je u tijeku brakorazvodni postupak, taj sud zadržava nadležnost. Ako nije u tijeku postupak u bračnim stvarima, referentna je točka uobičajeno boravište djeteta. Pri određivanju nadležnosti referentni je datum onaj kada je predmet upućen sudu.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Ako je u zakonu izričito navedeno da je mjesto nadležnosti isključivo, ono ima prednost pred svim drugim nadležnostima, odnosno postupci se mogu pokrenuti (dopušteni su) samo pred sudom koji ima isključivu nadležnost. Isključiva mjesta nadležnosti proizlaze uglavnom iz Zakona o parničnom postupku, ali i posebnih zakona (npr. članak 122. Zakona o postupcima u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima).

Ako se postupak odnosi na zemljište ili na pravo na stvar koja odgovara zemljištu (npr. nasljedno pravo građenja), u nekim slučajevima isključivu nadležnost ima sud okruga u kojem se nalazi nekretnina. To se primjenjuje u postupcima koji se odnose na vlasništvo ili teret na nepokretnoj imovini, sporove povezane s uklanjanjem tereta, tužbe povezane s posjedovanjem, sporove oko granica i tužbe povezane s podjelom (članak 24. Zakona o parničnom postupku).

U sporovima koji nastaju zbog najma ili stanarskog prava nad prostorom ili zbog postojanja takvih sporazuma, isključivu nadležnost ima sud okruga u kojem se nalazi iznajmljena imovina ili imovina sa stanarskim pravom (članak 29.a stavak 1. Zakona o parničnom postupku). Ta se odredba, međutim, ne primjenjuje na najam stambenog prostora za privremenu upotrebu (kuće za odmor, hotelske sobe itd.), namještene stanove za pojedince ili kuće i prostorije za obavljanje službenih dužnosti (članak 29.a stavak 2.).

U postupku protiv vlasnika tvornice koja se nalazi u Njemačkoj u kojem se traži naknada za štetu prouzročenu zbog utjecaja na okoliš, isključivu nadležnost ima sud okruga u kojem se nalazi izvor utjecaja na okoliš iz tvornice (članak 32.a).

U slučaju postupaka za naknadu štete zbog lažnih i obmanjujućih objava na javnom tržištu kapitala ili zbog neizdavanja takvih objava javnosti, ili zbog izvršavanja ugovora na temelju ponude u skladu sa Zakonom o kupnji vrijednosnih papira i preuzimanju (*Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz*), isključivu nadležnost ima sud registriranog sjedišta predmetnog izdavatelja, predmetnog ponuditelja drugih kapitalnih ulaganja ili ciljnog društva, ako se to registrirano sjedište nalazi u Njemačkoj i ako je pritužba usmjerena, barem među ostalim, protiv izdavatelja, ponuditelja ili ciljnog društva (članak 32.b).

U postupcima za naplatu duga (primjenom postupka za izdavanje platnog naloga (*Mahnverfahren*)) isključivu nadležnost ima lokalni sud koji je redovno nadležan za podnositelja zahtjeva, drugim riječima, sud mjesta u kojem podnositelj zahtjeva ima boravište ili, u slučaju pravnih osoba, registrirano sjedište (članak 689. stavak 2. prva rečenica Zakona o parničnom postupku). Ako ne postoji opće mjesto nadležnosti u Njemačkoj kojim je obuhvaćen podnositelj zahtjeva, isključivu nadležnost ima Lokalni sud u Weddingu u Berlinu. To se primjenjuje i ako u drugom zakonodavstvu nije predviđena druga isključiva nadležnost.

Isključivu nadležnost u postupku izvršenja ima lokalni sud u čijem je okrugu izvršenje provedeno ili će biti provedeno (članak 764. stavak 2. i članak 802.

Zakona o parničnom postupku). U slučaju izvršenja tražbina i drugih imovinskih prava, nadležan je lokalni sud dužnikova mjesta boravišta (članak 828. stavak 2.). U slučaju prisilne prodaje na dražbi ili prisilnog upravljanja zemljištem, isključivu mjesnu nadležnost u svojstvu suda izvršenja ima lokalni sud okruga u kojem se zemljište nalazi (članak 1. stavak 1. i članak 146. Zakona o prisilnoj dražbi i prisilnom upravljanju (*Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung* (ZVG)) i članci 802. i 869. Zakona o parničnom postupku).

Ako treća osoba tvrdi da ima pravo kojim se sprječava raspolaganje predmetom prisilnog izvršenja, isključivu nadležnost ima sud okruga u kojem se prisilno izvršenje provodi (članak 771. Zakona o parničnom postupku).

Sud pred kojim se vodi prvostupanjski postupak (*Prozessgericht des ersten Rechtszugs*) nadležan je za izvršenje radnji, dopuštenje radnji te prestanak radnji i odustajanje od njih, u slučaju neopravdanih radnji (članci 894., 895., 888. i 890. Zakona o parničnom postupku). Sud pred kojim se vodi prvostupanjski postupak nadležan je i za tužbe kojima se iznosi prigovor na zahtjev utvrđen presudom (članak 767. Zakona o parničnom postupku).

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

(a) Sporazumi

Zakonom o parničnom postupku predviđena je mogućnost sporazuma o odabiru nadležnosti. U skladu s člankom 38. stavkom 1. Zakona prvostupanjski sud koji sam po sebi nije nadležan može postati nadležan na temelju izričitog ili prešutnog sporazuma između stranaka, ako su te stranke poduzeća, pravni subjekti uređeni javnim pravom ili posebni fondovi uređeni javnim pravom. Nadležnost se može dodijeliti i posebnom prvostupanjskom sudu ako barem jedna od ugovornih stranaka nije u redovnoj nadležnosti bilo kojeg suda u Njemačkoj (članak 38. stavak 2. Zakona o parničnom postupku). U potonjem slučaju potrebno je sklopiti pisani sporazum ili, ako je sporazum sklopljen usmeno, potvrditi ga u pisanom obliku. Ako se jedna od stranaka nalazi u redovnoj nadležnosti njemačkog suda, u odredbi o odabiru nadležnosti mora se navesti taj sud u Njemačkoj ili posebni sud s utvrđenom nadležnošću u tom predmetu. U skladu s člankom 38. stavkom 3. Zakona o parničnom postupku, sporazum o odabiru nadležnosti dopušten je samo ako je sklopljen izričito i u pisanom obliku nakon nastanka spora ili ako obuhvaća mogućnost da će budući tuženik nakon sklapanja ugovora preseliti svoju adresu ili uobičajeno boravište u inozemstvo ili ako njegova adresa ili uobičajeno boravište nisu poznati u trenutku pokretanja postupka.

Sporazum o odabiru nadležnosti mora se uvijek odnositi na konkretan pravni odnos i pravne sporove koji nastaju iz tog odnosa. U protivnom nije valjan (članak 40. stavak 1. Zakona o parničnom postupku). Sporazum o odabiru nadležnosti nedopušten je i ako se odnosi na nefinancijske tužbene zahtjeve dodijeljene lokalnom sudu, bez obzira na vrijednost predmeta spora. Sporazum o odabiru nadležnosti nije moguć ako je zakonom utvrđena isključiva nadležnost (članak 40. stavak 2.).

Sporazum o odabiru nadležnosti obvezujući je za sudove. Pitanje je li dogovorena isključiva nadležnost ovisi o tekstu sporazuma.

(b) Neuspjelo osporavanje nadležnosti

Nadležnost se može dodijeliti i prvostupanjskom sudu ako tuženik podnese usmene izjave u glavnom postupku i pritom ne tvrdi da taj sud nije nadležan (članak 39. Zakona o parničnom postupku). U postupku pred lokalnim sudovima ta pravna posljedica nastaje samo ako je sud upozorio na to pitanje (članak 504.).

Međutim, nadležnost se ne može dodijeliti na temelju neuspješnog osporavanja nadležnosti u glavnom postupku ako bi sporazum o odabiru nadležnosti bio nedopušten (vidjeti prethodni tekst, nefinancijski sporovi i isključiva nadležnost).

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Posebnosti proizlaze iz posebne nadležnosti radnog suda i ne odnose se samo na stvarnu nadležnost u skladu s člancima 2 i 3. Zakona o radnim sudovima (*Arbeitsgerichtsgesetz, ArbGG*).

Posebnosti postoje i kad je riječ o mjesnoj nadležnosti. Kad je riječ o postupku koji završava donošenjem presude u smislu članka 2. Zakona o radnim sudovima, prvo se primjenjuju opća pravila iz članaka od 12. do 40. Zakona o parničnom postupku (članak 46. stavak 1. Zakona). Međutim, člankom 48. stavkom 1.a Zakona o radnim sudovima utvrđeno je posebno područje nadležnosti (vidjeti točku 2.2.2.1.) za mjesto rada, gdje se isto tako može pokrenuti postupak. Opća pravila kako su navedena u odgovoru na pitanje 2. primjenjuju se na sporazume o nadležnosti. Međutim, treba napomenuti da, kad je riječ o određenim sporovima, socijalni partneri na temelju članka 48. stavka 2. Zakona imaju pravo odrediti nadležnost suda bez mjesne nadležnosti kao takve, ne uzimajući u obzir članak 38. stavke 2. i 3. Zakona.

Kad je riječ o postupku koji završava donošenjem naloga u smislu članka 2.a Zakona o radnim sudovima, člankom 82. stavkom 1. Zakona propisana je isključiva nadležnost mjesta poslovanja ili registriranog sjedišta poduzeća.

Posljednji put ažurirano: 31/07/2023

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.